

Amerika en de crisis

De mondiale economische crisis is begonnen in Amerika. Tot nu toe is er ondanks de aankondiging van flinke stimuleringsmaatregelen door de regering-Obama nog geen kentering in de economische ontwikkeling van de Verenigde Staten te zien.

Amerika zit sinds december 2007 in een recessie (NBER, 2008). Het uitblijven van herstel tot naar verwachting 2010 maakt deze recessie tot de meest langdurige in de Verenigde Staten sinds de depressie in 1929–1933 (Danske Bank, 2009). De gevolgen zullen omvangrijk zijn: het Amerikaanse bbp zal in 2009 gaan krimpen, de werkloosheid loopt waarschijnlijk op tot boven de tien procent. De steun die de Amerikaanse overheid de komende jaren zal geven en al gegeven heeft doet het tekort op de Amerikaanse overheidsrekening sterk oplopen, evenals de overheidsschuld. Door de flexibiliteit van de Amerikaanse arbeidsmarkt is de productiviteitsontwikkeling tijdens deze recessie op peil gebleven: de productiviteitsgroei was in 2008 1,7 procent, terwijl deze in de EU 0,2 procent was (The conference board, 2009). Dit is ten koste gegaan van het aantal banen. De werkloosheid liep nooit eerder zo hard op en tast het consumentenvertrouwen aan. En dat is het grote verschil met de recessie uit 2001, toen het consumentenvertrouwen en de consumptie van de consument redelijk op peil bleven. Nu kiest de Amerikaanse consument ervoor om te sparen. De spaarquote is sinds het eerste kwartaal 2008 gestegen van 0,3 procent van het inkomen naar 5,1 procent in januari 2009. Investerings in huizen en andere duurzame goederen zijn sterk teruggevallen, met dalende prijzen tot gevolg. Waar in het verleden de FED door agressieve renteverlagingen de economie wist te stimuleren, lukt dit in 2008 niet. Zelfs het terugbrengen van de rente tot de facto nul procent heeft tot op heden niet geleid tot economisch herstel. Ook het vergroten van de geldhoeveelheid, onder meer door monetaire financiering, heeft vooralsnog geen effect. Dat komt onder andere omdat beleggers en spaarders minder bereid zijn risico's te accepteren. Kortom: men lijkt voor stimulering momenteel aangewezen op het budgettaire beleid. De nieuwe Amerikaanse regering heeft dit groots aangepakt door in februari een stimuleringspakket ter waarde van 789,2 miljard dollar in het congres aan te nemen. Het programma omvat extra overheidsuitgaven en belastingverlagingen en moet zorgen voor 3,5 miljoen extra banen. De extra uitgaven betreffen zowel infrastructurele projecten als hogere sociale uitgaven. De belastingverlagingen

hebben betrekking op de loonbelasting; in 2009 en in 2010 kunnen werkende Amerikanen rekenen op een belastingteruggave van maximaal achthonderd dollar per jaar voor gezinnen en vierhonderd dollar voor alleenstaanden. Verder worden overdrachten aan de staten vergroot, om te vermijden dat hun wettelijke verplichting van begrotingsevenwicht door de recessie leidt tot lagere overheidsuitgaven. De effecten van het stimuleringspakket zijn lastig te schatten. Door de maatregelen zal volgens schattingen van het CPB het bbp in 2010 ongeveer 2,25 procent hoger uitkomen dan zonder het stimuleringspakket. De gevolgen van de stimuleringsmaatregelen voor de Amerikaanse overheidsfinanciën zijn met onzekerheden omgeven. Volgens het Congressional Budget Office (CBO) loopt het begrotingstekort in 2009 op tot 13,1 procent, het grootste tekort sinds de Tweede Wereldoorlog. In 2010 en latere jaren wordt het tekort gereduceerd, tot ongeveer vier procent in 2013. De staatsschuld in de Verenigde Staten zal door dit alles stijgen van bijna 41 procent bbp in 2008 tot meer dan 71 procent bbp in 2013. Het CBO gaat er dan wel van uit dat de groei van Amerikaanse economie in 2010 alweer 2,9 procent en vanaf 2011 vier procent of meer bedraagt.

Conclusies

De recessie in de Verenigde Staten is diep. Het vertrouwen is bij consumenten, bedrijfsleven en beleggers volledig weggefallen. Het monetaire beleid lijkt niet te werken. De effectiviteit van het budgettaire beleid lijkt beperkt te worden door politieke onenigheid over de vormgeving ervan. Consumenten en investeerders lijken vooral uit te zijn op het reduceren van hun schuldposities. Voor een herstel van de Amerikaanse economie is een stabilisatie en het weer functioneren van de financiële sector een vereiste. Daar moeten we op letten om een herstel in de Amerikaanse economie te herkennen.

LITERATUUR

- Danske Bank (2009) *Global: Lessons from the great depression*, Copenhagen, Danske Bank.
- Economist Intelligence Unit Forecast voor de Verenigde Staten, maart 2009.
- NBER (2008) *Determination of the December 2007 peak in economic activity*, Washington DC: NBER.
- The conference board (2009) *Performance 2009 Productivity, Employment, and Growth in the World's economies*. New York: The Conference board.
- Brief van Elmendorf, directeur Congressional Budget Office, aan het Congress van 2 maart 2009.
- CPB (2009) *Centraal Economisch Plan 2009*, Den Haag: CPB.

**SELWYN MOONS EN
HARRY OLDERSMA**
Senior beleidsmedewer-
kers bij het Ministerie van
Economische Zaken